

จิตยัม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พอปฏิบัติไปถึง “จิตยัม” นะ แล้วจิตยัมหมายถึงว่าเราคิดเราตีความหมายของเรา ว่าถ้าจิตยัมหมายถึงว่ามันทำปฏิกิริยา มันเบิกใจ มันยัมเหมือนกับดอกบัว ถ้าดอกบัวมันบานนะ ดอกบัวบาน ดอกบัวมันรับแสงแดด มันบาน ใจนี้ก็เหมือนกัน จิตปกติมันปกคลุมอยู่ ถ้าจิตปกติมันปกคลุมอยู่ มันมีคอบอดด้วยกิเลสมันปกคลุมอยู่ ถ้ามันยัมนะ แสดงว่ามันแยกตัวออก มันทำปฏิกิริยาใจ จิตยัม...

จิตยัมของหลวงปู่ดูลย์ อ่านเจอว่าภาวนาจนจิตมันจะยัมออกมา แล้วถ้ามันความหมายนั้นดี ว่าถ้าจิตยัมนี้เป็นพระโสดาบันนะ ถ้าจิตยัมอย่างต่ำได้พระโสดาบัน จิตยัม...อ่านเจอแล้วจิตยัม จิตยัมคือจิตมันปฏิบัติไปแล้วมันจะยัมเอง จิตมันยัมเอง

แล้วก็จิตตื่น จิตตื่นนี้ตื่นแบบหมดเลย ถ้าจิตตื่น ตื่นแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตาย ตายพร้อมกับจิตเบิกบาน จิตมันตื่นขึ้นมา มันรู้เข้าใจความตาย เพราะว่าท่านจะตาย ท่านบอกว่า ท่านเทศน์ถึงเรื่องพระพุทธรูป เวลาพระพุทธรูปตาย พระพุทธรูปไม่ได้ตายด้วยสิ่งใดเลย พระพุทธรูปตายด้วยความตื่นของจิต จิตมันตื่นอยู่ มันเข้าใจอยู่

เรามันหลับตายไป คนตายธรรมดาเนี่ยมันหลับตาย หลับแล้วตายไปเพราะไม่รู้ว่าตายแล้วจะไปไหน ไม่รู้เข้าใจว่าสิ่งต่างๆ แล้วมันพยายามกระวนกระวาย มันพยายามดิ้นอะไรของเราไว้ มันปิดไปหมดเลยนะ หลับตาย

ถ้าตื่นตายก็เหมือนกับคนตื่นอยู่ เพียงแต่ก้าวพ้นประตูไปเฉยๆ เพราะมันไม่มีการเกิดและการตาย คนภาวนาเข้าใจแล้วจะไม่มีการเกิดและการตาย การเกิดและการตายนี้เป็นสมมุติเฉยๆ เหมือนเราก้าวผ่านธรณีประตูไป เข้าห้องออกห้อง เข้าบ้านออกบ้าน

แล้วความสุขนะ สุขจากการยึดคือความสุขจากความเข้าใจ ความจับต้องกิเลสได้แล้ว พิจารณา วิปัสสนากิเลส ความจับต้องกิเลสได้มันถึงกระพือม ถ้าคนเห็นการกระพือมของจิตนะ ความสงบของจิตนะมันจะหวั่นไหวมาก เห็นกะโหลกศีรษะ เห็นอะไรรนะ เห็นร่างกายของตัวเอง เห็นด้วยตาของใจ ไม่ใช่เห็นแบบด้วยหมอเขาเห็น เห็นด้วยตาของใจมันจะสะเทือนหัวใจมาก มันจะหวั่นไหวไปถึงหัวใจเลย เพราะอะไร?

เพราะกิเลสนี้มันฝังอยู่ในหัวใจแน่นหนามาก แล้วมันไม่เคยเห็นใจ มันเวียนไปเวียนเกิด เห็นใหม่ ฉะนั้นเวลาตายมันถึงหลับตายไป หลับตายเพราะกิเลสมันปกปิดไว้ มันปกปิดไว้ว่าคนเกิดตาย มันยึดมั่นถือมั่นในภพชาติอันนี้มาก ยึดมั่นถือมั่นในเรานี้มาก

แต่ความจริงเรามันแค่อาศัยชั่วคราว เห็นใหม่ จิตดวงนี้มันเกิดตายเกิดตายมาตลอด มันเสวยภพชาติมาตลอด แล้วมันก็เกิดตายมาอย่างนั้น มันไม่มีต้นไม่มีปลาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดูแล้วมันไม่มีต้นไม่มีปลาย มันเกิดตายมาตลอด

แต่เราพอมารเกิดตายชาติหนึ่ง เราจะยึดใจ ยึดสิ่งที่เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจัง โลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นความจริง ให้ยึดมั่นถือมั่นเป็นของเรา แต่ความเกิดความตายนั่นมันเป็นความจริง แล้วตัวจิตที่มันกลิ้งอยู่ ความเกิดการตายนั่นมันจริงยิ่งกว่าความจริงอันนี้อีก เพราะว่ามันเกิดมันตาย มันเปลี่ยนภพชาติมาตลอด

นี่มันหลับตายอย่างนั้น หลับตายเพราะความไม่เข้าใจ หลับตายเพราะความกระวนกระวายใจ หลับตายเพราะความดิ่งไว้ใจ เห็นยว้างไว้ ไม่ยอมให้มันสิ้นไป เหมือนกับว่าสัจธรรมความจริงมันต้องไปตามสภาพของมัน น้ำ แม่น้ำตั้งแต่ต้นน้ำ ต้องไหลลงทะเลไปหมด

อันนี้ก็เหมือนกัน ชีวิตนี้บ่ายลงสู่ความตายทั้งหมดเลยนะ ชีวิตของเราเนะ เพียงแต่บ่ายลงสู่ความตาย ขณะที่แม่น้ำมันไหลลงมา มันได้ประโยชน์อะไรกับกระแสน้ำนั้น มันทำประโยชน์อะไรกับกระแสน้ำนั้น ไปตามแม่น้ำนั้น เห็นไหม ต้นไม้ตามต้นไม้เนี่ยมันได้รับความชุ่มชื้น

ไอ้เราก็ก็นั่นแหละ ชีวิตนี้บ่ายลงสู่ความตาย บุญกุศลของเราเราหาไว้ได้ไหม? เราทำบุญกุศล เราทำจิตของเราประเสริฐไหม? ถ้าเราทำความประเสริฐนั้น จิตอันนี้มันดีขึ้นพัฒนาขึ้น แต่ถ้ามันวิปัสสนา เราเจอธรรม อันนี้สำคัญที่สุดเลย เราเจอธรรมแล้วเราสามารถประพฤติปฏิบัติได้ เราทำไม่ไม่ทำ? เราทำไม่ใช่ชีวิตไปวันๆ หนึ่ง? ใช้ชีวิตไปอย่างนั้น?

เวลามันจะตายขึ้นมา มันก็ยึดเหนี่ยวไว้ เห็นไหม ยึดเหนี่ยวไว้มันก็เข้าไปไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะเราประมาท เวลาเราควรจะทำให้ เหมือนกับเวลาเราแก้ไขได้ เราไม่แก้ไข พอถึงที่สุดแล้วมันหมดโอกาสแก้ไข แล้วเราอยากจะแก้ไข

อยากจะแก้ไขเพราะมันเห็นภัยไง อยากจะแก้ไขเพราะมันจะเป็นความทุกข์ มันจะล่วงพ้นไป ความตายนี้มันถึงที่สุด แล้วมันไปแล้วมันเป็นความจริง มันเห็นว่าความตายความจริง แล้วมันเห็นความทุกข์ความยาก มันพยายามจะแก้ไขตรงนั้น มันก็เข้าไป นี่มันถึงหลับตาย

ถ้าตื่นตายมันต้องอยู่ที่ตรงนี้ ตื่นตายอยู่ที่ตรงที่เราพยายามทำใจของเรา ตื่นตายถึงสอนหัวใจใจ สอนหัวใจให้มันยิ่งก่อน พอมันยิ่งขึ้นมาเป็นพระโศคาบัน ยัมแย้มแจ่มใสขึ้นมา มันรู้ถึงวิธีการไปแล้ว มันจะทำไปจนเลยยิ่งใจ จนถึงตัวตลอดเวลา ตื่นหมดสิ้นจากกิเลสทั้งสิ้น ในหัวใจนั้นตื่นตัวตลอด แล้วมันสิ้นสุดของมันแล้ว มันตายตั้งแต่กิเลสมันตาย พอกิเลสมันตายจากหัวใจ มันตื่นตัวตลอดเวลาเลย

นี่มันเป็นผลของว่าที่อยู่ในหัวใจของเรา มี เราไม่ประมาทในชีวิตของเรา ถ้าเราประมาทในชีวิตของเรา เราก็จะเป็นแบบนี้ตลอดไป

วันนีวันพระนะ วันพระนี่เราต้องตื่นตัวขึ้นมา อดอาหาร เห็นไหม ถือศีลของเราแล้วอดอาหาร พยายามทำของเรา ถ้าทำใจของเราให้มันประสพทีหนึ่ง ถ้าใจมันประสพทีหนึ่ง มันมีเครื่องการันตินะ “อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ นี่ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนเพราะว่ามันสัมผัสเอง ความทุกข์ถ้ามันความเห็นของคนอื่นบอก มันก็เป็นความอื่นบอก เห็นไหม หนามยอกเท่านี้ ถ้ามันยอกเท่าขึ้นไป เราไม่บ่งมันเจ็บปวดมาก แล้วทำไมต้องบ่งออกไป?

เราต้องบ่งหนามออกนะ ไม่บ่งออกมันจะเน่า มันจะเสีย เถ้าจะเสียไป แต่เวลาเราเห็นนะ ชีวิตนี้มันโดนกิเลสมันปักเสียบไว้เราต้องบ่งออกไป ทำไมเราสนใจ?

เราสนใจมากนะ ชีวิตเราโดนกิเลสมันปักเสียบไว้ในหัวใจ เหมือนหนามยอกเท่า หนามยอกเท่ายังเอาไว้ไม่ได้เลย เอาไว้เนี่ยมันเน่า ทุกคนพอใจจะเอาออกเพราะมันเจ็บปวด มันรู้สึกตัว มันเป็นวัตถุ มันเป็นเรื่องของร่างกาย ความเจ็บปวดมันจะมีตลอดเวลา

แต่เวลากิเลสมันขอกใจ มันขอกใจแล้วมันผ่อนคลายให้หายใจได้ไง ผ่อนคลายให้ชีวิตนี้มีความดำรงเป็นความเป็นอยู่ ดำรงความเป็นอยู่มันก็พอใจ มันพอใจไปตรงนั้นนะ พอใจตรงที่ว่ามันยังพอใจเป็นไปได้ มันไม่เหมือนกับเจ็บเท้า เจ็บเท้ามันเดินไม่ได้ มันต้องถอดหนามออกเดี๋ยวนั้น ถ้าไม่เดี๋ยวนั้น มันเจ็บเท้าแล้วมันจะเสียหายไป

แต่หัวใจไม่เป็นแบบนี้ หัวใจมันผ่อนคลายไปๆ นี่มนุษย์สมบัติมันคืออย่างนั้น ดีกว่าในนรก ในนรกนี้มันจะเจ็บปวดไปตลอดเวลา ในสวรรค์ก็เพลินไปตลอดเวลา แต่... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)